

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра історіографії, джерелознавства та археології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан історичного факультету

Сергій ЛИТОВЧЕНКО

29 ” серпня 2025 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	доктор філософії
галузь знань	гуманітарні науки – 03
спеціальність	історія та археологія - 032
освітня програма	історія та археологія
спеціалізація	
вид дисципліни	Обов'язкова
факультет	історичний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

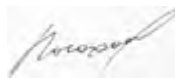
“ 29 ” серпня _____ 2025_ року, протокол № 7_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади):
Посохов Сергій Іванович, д.і.н., професор, завідувач кафедри історіографії,
джерелознавства та археології

Програму схвалено на засіданні кафедри історіографії, джерелознавства та археології

Протокол від “ 29 ” серпня _____ 2025_ року № 1__

Завідувач кафедри історіографії, джерелознавства та археології

(підпис)

Посохов С.І.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником
проектної групи) _____ Історія та археологія _____
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи)

(підпис)

Сергій Сорочан

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 29 ” серпня _____ 2025 року № 1__

Голова науково-методичної комісії _____

(підпис)

Тумаков О.І.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма нормативної навчальної дисципліни «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки третього рівня вищої освіти – доктора філософії

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань – 03 гуманітарні науки
спеціальності 032 – історія та археологія

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес підготовки наукових публікацій та презентація результатів наукових досліджень науковому співтовариству.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою курсу є ознайомлення аспірантів із такими видами їх майбутньої фахової діяльності, які передбачають оприлюднення результатів наукової діяльності: написання та публікація наукових статей, виступи з доповідями та повідомленнями на конференціях та семінарах, участь у соціальних мережах фахової спрямованості, аналіз наукометричних баз даних, підготовка візуальних презентацій доповідей, ознайомлення із процедурою захисту дисертації.

1.2. Завдання навчальної дисципліни полягає в тому, щоби аспіранти усвідомили своє входження до наукового співтовариства, з'ясували сучасні норми та традиції репрезентації наукових результатів, опанували новітні форми наукової комунікації та технологічні можливості, в тому числі ШІ, зрозуміли необхідність постійного удосконалення свого фахового рівня. Відповідно, під час занять студенти набувають уміння формулювати наукову гіпотезу та визначати дослідницькі завдання при написанні статей та доповідей, правильно планувати свою наукову роботу, ефективно розподіляти час, стежити за реакцією наукової спільноти на власні публікації, критично оцінювати її, використовувати наявні можливості для вирішення конкретних науково-організаційних проблем, дотримуватися ustalених правових та організаційних норм, а також принципів академічної доброчесності та професійної етики.

1.3. Кількість кредитів: денне – 6

1.4. Загальна кількість годин: 180

Найменування показника	Галузь знань (предметна область), напрям, спеціальність, рівень вищої освіти / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань ___В Культура, мистецтво та гуманітарні науки___ (шифр і назва) освітньо-наукова програма «Історія та археологія» Освітньо-кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	обов'язкова	
Індивідуальне завдання _____ (назва)		Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин 180		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –		Лекції	
		48 год.	8 год
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		132 год.	172 год.
		Індивідуальні завдання:	
	год.		
Вид контролю:			
екзамен	<u>залік</u>		

1.5 Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність рецензувати публікації та презентації, а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою позицію.

ЗК 2. Здатність визначати відповідні задачі та окреслювати їх так, щоб просувати та трансформувати наукові знання та розуміння.

ЗК 4. Здатність організувати набуття теоретичних та практичних інструментів, скеровуючи зусилля та об'єднуючи результати різних досліджень та аналізів, представляючи остаточний результат до визначеного кінцевого терміну.

ЗК 5. Співпраця в місцевому та міжнародному середовищі, щоб завершити спеціальні завдання, пов'язані з дисципліною (збирання та опрацювання даних, розвиток аналізу, подання та обговорення результатів).

Фахові компетентності:

ФК 1. Детальні або дуже детальні знання спеціальної області дослідження в поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної історичної області дослідження.

ФК 3. Знання ресурсів, доступних для дослідження в спеціальній історичній області та суміжних областях.

ФК 4. Здатність знаходити, відбирати, контекстуалізувати та інтерпретувати значні кількості археологічного, архівного та документального матеріалу.

ФК 5 Здатність планувати та робити внесок на основі дослідження до історико- географічних знань, які пов'язані з важливою задачею та відповідають за якість матеріалам для друку.

ФК 7. Здатність застосовувати знання сучасних методів викладання історії та суміжних дисциплін та форм організації навчального процесу у вищих навчальних закладах

1.6. Заплановані результати навчання

ПРН 1. Здатність об'єднувати (синтезувати) та обговорювати нещодавні публікації в межах та поза областю дослідження.

ПРН 2. Здатність використовувати критичні знання в громадській сфері, що

підтверджено публікацією принаймні однієї оглядової статті та статті-огляду книги.

ПРН 3. Здатність детально розробляти та презентувати переконливо групі кваліфікованих дослідників добре обґрунтований план дослідження для розв'язання важливої задачі.

ПРН 4. Здатність завершити розширений оригінальний результат дослідження, що ґрунтується на критичному розгляді джерел та забезпечений необхідним науковим апаратом - таким, як нотатки, бібліографія

та публікація відповідних документів.

ПРН 6. Здатність подавати результати своїх досліджень іноземною мовою.

ПРН 7. Здатність підбирати матеріал для преси, об'єднання інформації з питань викладацько-професорських ініціатив, публікувати їх в пресі чи на веб- сторінці.

ПРН 8. Здатність ефективно планувати час для отримання необхідних результатів.

ПРН 9. Здатність аналізувати та посилатися на відповідні основні історико- географічні роботи останньої половини минулого століття в письмовій формі, за допомогою усних виступів та презентацій, у курсовій роботі та дисертації, знання дискусій та трендів.

ПРН 10. Здатність знаходити, аналізувати та об'єднувати корпус документів з різних архівів та джерел у результуючій дисертації та в попередньому дослідженні.

ПРН 11. Знання основних можливостей наукової співпраці для соціальних та гуманітарних наук, здатність презентувати критичний звіт про принаймні одну важливу програму, визначаючи позитивні та негативні аспекти своєї області дослідження.

ПРН 12. Знання методик та форм організації та здійснення навчального процесу в вищій школі; принципів структурування навчальної дисципліни; сучасних інтерактивних методів навчання студентів; специфіки застосування новітніх освітніх технологій у вищій школі; особливостей організаторської та управлінської діяльності у вищій школі.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни

Немає

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Створення наукового тексту.

Тема 1. **Наукове співтовариство та механізми його функціонування.**

Наукове співтовариство як мережева структура. Типологія комунікацій в історичній науці. Типологія наукових шкіл. Солідарності та цінності в науковому співтоваристві. Кодекс Р. Мертоні. Професійна етика історика.

Тема 2. **Форми оприлюднення наукових результатів.** Ешелони наукових публікацій. Виступи на конференціях та семінарах. Робота у творчому колективі та проблеми авторства. Наукова гіпотеза та її обґрунтування.

Тема 3. **Вибір теми статті та її структура.** Основні вимоги до наукових статей. Варіанти побудови тексту статті. Правила оформлення тексту статті.

Тема 4. **Фахові видання та вимоги до авторів.** Фахові видання з історії. Видання з імпаکت-фактором. Правила подання текстів до редколегій.

Тема 5. **Робота з рецензентами та редактором.** Правила рецензування та редагування статей у періодичних виданнях. Текстологічні правила.

Розділ 2. Презентація наукового доробку.

Тема 6. **Наукова конференція як засіб комунікації.** Особливості академічної етики та наукової комунікації. Висловлювання гіпотези та ведення полеміки. Підтримка наукових контактів. Академічна доброчесність.

Тема 7. **Історик у інтернет-просторі.** Імідж дослідника у «всесвітній павутині». Віртуальні наукові спільноти. Представлення свого наукового доробку у мережі Інтернет. Цитування. Наукометричні бази даних. Індекс Хірша.

Тема 8. **Міжнародне співробітництво істориків.** Міжнародне співробітництво істориків. Пошук дослідницьких грантів. Написання мотиваційного листа і оформлення заявки. Представлення власного проекту. Написання звіту після стажування.

Тема 9. **Робітні та майстер-класи.** Презентація та обговорення тексту. Сприйняття критики, бачення перспективи розвитку теми. «Опонентське коло».

Розділ 3. Дисертаційна культура та формальні вимоги до процесу захисту дисертацій

Тема 10. **Традиції та новації в процесі захисту дисертацій.** Історія формування дисертаційної культури. «Писані» й «неписані» правила захисту дисертацій. Проблеми у справі підготовки кадрів вищої кваліфікації та пошук шляхів їх вирішення.

Тема 11. **Сучасні вимоги до захисту дисертацій.** Постанова «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії...» та інші сучасні нормативні документи. Роль публікацій при підготовці процесу захисту дисертації.

Розділ 4. Мультимедійні презентації наукового доробку та технології ШІ.

Тема 12. Технології та етапи створення мультимедійних презентацій.

Технологія розробки презентацій: визначення мети, вибір способу, розробка змісту презентації, підбір інформації та підготовка даних для створення презентацій. Основні різновиди презентації наукового доробку. Особливості використання мультимедійних технологій під час публічних презентацій наукового доробку.

Тема 13. Основні правила створення мультимедійних презентацій.

Принципи створення презентацій: фокус, контраст, єдність. Слайди як складові частини мультимедійної презентації. Розробка та створення слайдів. Вибір дизайну для слайдів. Редагування тексту. Шрифти та їх поділ за графічною основою. Лінії та фігури. Використання зображень в мультимедійних презентаціях. Редагування зображень. Переваги та недоліки різних способів представлення зображень. Основні принципи і формати представлення відео та звукових даних. Використання гіперпосилань у презентації. Найбільш поширені помилки при створенні мультимедійних презентацій.

Тема 14. Використання технологій ШІ при підготовці презентацій.

Забезпечення академічної доброчесності при підготовці презентацій. Принципи генерування візуальної інформації за допомогою ШІ. Моделювання, побудова схем та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1 Створення наукового тексту												
Тема 1. Наукове співтовариство та механізми його функціонування		4				10		2				12

Тема 2. Форми оприлюднення наукових результатів		4				10						12
Тема 3. Вибір теми статті та її структура		4				10						12
Тема 4. Фахові видання та вимоги до авторів		4				10		2				12
Тема 5. Робота з рецензентами та редактором		4				10						12
Розділ 2 Презентація наукового доробку												
Тема 6. Наукова конференція як засіб комунікації.		2				4		0				6
Тема 7. Історик у інтернет-просторі		2				10						12
Тема 8. Міжнародне співробітництво істориків		4				10						12
Тема 9. Робітні та майстер-класи		2				10						12
Розділ 3. Дисертаційна культура та формальні вимоги до процесу захисту дисертацій												
Тема 10. Традиції та новації в процесі захисту дисертацій.		6				15						22
Тема 11. Сучасні вимоги до захисту дисертацій.		6				15		2				22
Розділ 4. Мультимедійні презентації наукового доробку та технології ІІІ												
Тема 12. Мультимедійні технології та основні напрямки їх застосування для презентації наукового		2				6						10

добробку											
Тема 13. Мультимедійна презентація наукового доробку: особливості створення, різновиди та призначення		2				6					10
Тема 14. Використання технологій ІІІ при підготовці презентацій.		2				6		2			6
<i>Усього годин</i>		48				132		8			172

5. Самостійна робота

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин д/з	Форма контролю
1	Здійснити аналіз масиву публікацій з теми дисертації	20	Список публікацій
2	Проаналізувати список фахових видань з теми дисертації	20	Список видань
3	Визначення «опонетнського кола»	20	Оформлення діаграми
4	Презентація гіпотези наукової роботи	20	Перевірка тексту
5	Скласти перелік ключових слів для власного дисертаційного дослідження	2/12	Перелік ключових слів
6	Індекс цитування: проблеми та перспективи використання	5/15	Дискусія-обговорення
7	Реєстрація у наукометричних платформах (scholar.google.com.ua, www.academia.edu) та розміщення там публікацій (PDF)	5/15	Дискусія-обговорення
8	Оформлення заявки на грант або стажування	10	Дискусія-обговорення
9	Формування заявки на участь у робітні із обговоренням власного тексту	10	Дискусія-обговорення
10	Розробити проект презентації власного наукового доробку. Визначити зміст та послідовність презентації даних, здійснити підбір контенту, в т.ч. засобами ІІІ.	10	Дискусія-обговорення можливих варіантів

11	Створити мультимедійну презентацію власного наукового доробку у програмі підготовки презентацій (на вибір)	10/20	Дискусія-обговорення Представлених варіантів
	Разом	132/172	

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. Методи навчання

Використовується проблемно-орієнтований підхід. Використовуються словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, репродуктивні методи навчання. Зокрема, передбачено виконання творчих завдань, аналіз наукових праць та періодичних видань. Лекції супроводжуються мультимедійними презентаціями, студентам пропонується матеріал для самостійного опрацювання.

8. Методи контролю

Заслуховування доповіді, перевірка аналітичних матеріалів, виконання творчих завдань, співбесіда, контрольна робота, залік.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1-2		Розділ 3-5						
T1-5	T6-9	T10-11	T12-15					100
5	5	5	5	20		40	60	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
0-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Законодавчо-нормативна база

1. Закон України «Про наукову і науково–технічну діяльність»: від 26 грудня 2015 р. № 848–VIII. Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnichnu-dijalnist>
2. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 р. Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
3. Закон України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>
4. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>
5. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>
6. Наказ МОН України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text>

Основна література

7. Бонч-Бруєвич Г. Ф. Технічні засоби навчання з використанням інформаційних комп'ютерних технологій: навч. посібник / Г. Ф. Бонч-Бруєвич. – К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2007. – 64 с.
8. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: курс лекцій / Буйницька О. П. – К.-Под.: Буйницький, 2010. – 179 с.
9. Городжа Л.В. Наукова стаття: як написати та опублікувати у рейтинговому виданні. Методичні рекомендації. Київ: Ін-т електродинаміки НАН України. 2020. 48 с.
10. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень : Навч. посібник. – 3-е вид., перероб. і доп. – Київ : Професіонал, 2005. – 240 с.
11. Костенко Л., Симоненко Т. Наукометрія: від нумерології до Лейденського маніфесту // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І.

- Вернадського. – Київ, 2016. – Вип. 43: Бібліотека в структурі сучасних інформаційних комунікацій. – С. 285–292.
12. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
 13. Методичні вказівки до використання мультимедійних презентацій у вивченні курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / Уклад. В. І. Ніколаєнко, Є. К. Шишкіна, С. С. Телуха. – Х.: НТУ «ХП», 2014. – 173 с.
 14. Москалець В. ШІ: футуристична революція чи фальстарт // Україна модерна. 2025. <https://uamoderna.com/blogy/shtuchnyi-intelekt-futurystychna-revoliutsiia-chy-falstart/>
 15. Мчедлов-Петросян Н.О. Этический аспект научных публикаций в условиях информационного взрыва (опыт химика) // Вісн. НАН України. — 2014. — № 8. — С. 77-87.
 16. Підготовка мультимедійної презентації за допомогою програми Microsoft PowerPoint: метод. рек. / Т. Ю. Киричок (уклад.) – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – 24 с.
 17. Попов Ю. Д. Система електронної презентації Microsoft Powerpoint: навч. посібник / Ю. Д. Попов / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2000. – 52 с.
 18. Семенов О. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб.. / Олена Семенов, Ольга Фаст. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015
 19. Сурмін Ю.П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
 20. Ярошук Л. Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken–Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. 162 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Наукова періодика України – це повнотекстова база даних Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського <http://research.nbuv.gov.ua/node/29>

Періодичні видання НАН України <https://nasu-periodicals.org.ua/>

Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. Інформаційно-аналітичний бюлетень матеріалів ЗМІ. <https://nbuviap.gov.ua/proekty/informatsiino-analitychni-vydannia/shliakhy-rozvytku-ukrainskoi-nauky-suspilnyi-dyskurs-proekty>

Українські наукові журнали у Scopus та Web of Science <https://openscience.in.ua/ua-journals>

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

_____ Захарченко Є.Ю. _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

_____ Тумаков О.І. _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

«____» _____ 20____ р.